

**URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-
MAZURSKIEGO
REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ**

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROJEKTU
„POMOC ŻYWNOŚCIOWA DLA
NAJBIEDNIEJSZYCH MIESZKAŃCÓW WARMII
I MAZUR W LATACH 2007-2009 ”**

OLSZTYN, kwiecień 2010

WSTĘP

Projekt „Pomoc żywnościowa dla najbiedniejszych mieszkańców regionu Warmii i Mazur w latach 2007-2009” realizowany w województwie warmińsko-mazurskim we współpracy partnerskiej przez Bank Żywności w Olsztynie oraz Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, był kontynuacją projektu po tym samym tytule wdrażanego w naszym województwie przez tych samych partnerów w latach 2004-2006.

W roku 2007 Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego sporządził sprawozdanie z realizacji pierwszego projektu celem dokonania oceny osiągniętych wyników i poziomu realizacji zakładanych rezultatów. Z monitoringu działań wdrażanych w ramach Projektu wynikało, iż Bank Żywności w Olsztynie w latach 2004-2006 przekazał potrzebującym mieszkańcom województwa łącznie 6.970 ton żywności o wartości ok. 30 milionów złotych. Pomocą objęto łącznie 390 tys. osób. Podczas przeprowadzonych zbiorów podjęto współpracę z wieloma organizacjami pozarządowymi i jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej. W 2004 roku Bank Żywności współpracował z 240 podmiotami, w 2006 r. do współpracy pozyskał kolejne podmioty łącznie było ich 260.

Pomimo objęcia znaczącą pomocą żywnościową w latach 2004-2006 dużej liczby mieszkańców województwa, problem niedożywienia najuboższych nie został rozwiązany i zaistniała konieczność kontynuowania dotychczas podejmowanych działań poszerzonych o promocję idei przeciwdziałania marnowaniu żywności i wykorzystania jej na potrzeby środowisk wymagających systematycznego wsparcia.

W związku z powyższym w dniu 20 marca 2007 roku Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął do realizacji projekt „Pomoc żywnościowa dla najbiedniejszych mieszkańców regionu Warmii i Mazur w latach 2007 – 2009”. Głównymi realizatorami i partnerami projektu byli: Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Bank Żywności w Olsztynie.

REALIZACJA PROJEKTU

Celem głównym projektu było „**Zapewnienie systematycznej pomocy żywnościowej najuboższym mieszkańcom Województwa Warmińsko-Mazurskiego**”.

Realizacja celów szczegółowych:

Cel 1. Rozwój sieci organizacji pozarządowych realizujących projekt pomocy żywnościowej na terenie województwa.

Jednym z celów przyjętego projektu był rozwój sieci organizacji pozarządowych realizujących projekt pomocy żywnościowej. W 2007 roku 100 organizacji pozarządowych realizowało program dożywiania najuboższych mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego, w 2008r. ww. program realizowało już 180 organizacji pozarządowych natomiast w 2009r. liczba organizacji wzrosła do 300.

Oprócz organizacji pozarządowych we współpracę z Bankiem Żywności w latach 2007-2009 zaangażowane były:

- Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki, Miasto Olsztyn, Powiat Olsztyński;

- samorządy lokalne (w 2007r. liczba samorządów wyniosła 64, w 2008r.- 66, natomiast w 2009r. ich liczba wzrosła do 80);
- biznes (w latach 2007-2008: 30 firm zaangażowało się we współpracę z Bankiem Żywności, w 2009r. ich liczba wzrosła do 40);
- inni (Federacja Polskich Banków Żywności, Agencja Rynku Rolnego, Ministerstwo Rolnictwa, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu);
- szkoły (w 2009r. Bank Żywności w Olsztynie podjął współpracę z ponad 100 szkołami w zakresie edukacji i dożywiania).

W 2007 roku Bank Żywności w Olsztynie podpisał 98 porozumień dotyczących zbiórek żywności, w tym:

- 35 porozumień dotyczących Wielkanocnej Zbiórki (z: 18 ops, 14 stowarzyszeniami i 3 szkołami),
- 39 porozumień dot. zbiórki na Boże Narodzenie (z: 21 ops, 16 stowarzyszeniami i 2 szkołami)
- 24 porozumienia dotyczące Zbiórki Żywności Podziel się Posiłkiem (z: 8 ops, 12 stowarzyszeniami i 4 szkołami).

Liczba porozumień dotyczących zbiórek żywności w latach 2008 i 2009 była podobna.

W 2007 roku Bank Żywności w Olsztynie współpracując z Federacją Polskich Banków Żywności i firmą Danone przystąpił do 5 edycji programu Akademia Podziel się Posiłkiem.

Program „Podziel się Posiłkiem” został zainicjowany w 2003 roku przez firmę Danone Sp. z o.o. Wkrótce współorganizatorem programu stała się Fundacja POLSAT, zaś Partnerem Strategicznym – Banki Żywności. W ramach Programu Banki Żywności zajmują się pozyskiwaniem żywności podczas specjalnie zorganizowanej zbiórki. Żywność przekazywana jest na rzecz organizacji i instytucji zajmujących się dożywianiem dzieci. Konsumenci mogą wesprzeć program, kupując produkty Danone z logo „Podziel się Posiłkiem”. Część zysku ze sprzedaży tych produktów zostaje przekazana na walkę z niedożywieniem dzieci w Polsce.

Program „Podziel się Posiłkiem” jest przykładem budowania społeczeństwa obywatelskiego, w którym w odpowiedzialność za rozwiązywanie problemów społecznych włączają się przedstawiciele biznesu, mediów oraz wszyscy obywatele. Potrzebne jest wielosektorowe partnerstwo oparte na wymianie doświadczeń.

Lata doświadczeń w walce z niedożywieniem dzieci zebrane przez organizatorów programu dały podstawy do wypracowania trzech filarów Programu Podziel się Posiłkiem:

- Akademia Podziel się Posiłkiem,
- Koncert Gwiazd Podziel się Posiłkiem,
- Zbiórka Żywności Podziel się Posiłkiem

Rolą Banku Żywności w Olsztynie we wdrażaniu Akademii „Podziel się Posiłkiem” w roku 2007 było uruchomienie punktu konsultacyjnego dla szkół i organizacji zajmujących się dożywianiem dzieci, w którym dostępne były informacje o możliwych źródłach pozyskiwania środków finansowych na dożywianie w szkołach. Dodatkowym zadaniem konsultantów było inicjowanie lokalnych koalicji na rzecz rozwiązywania problemu dożywiania w konkretnej placówce i zaktywizowanie osób do działań w powyższym zakresie. Na terenie województwa zostało zawartych 55 lokalnych koalicji – porozumień, dzięki którym podejmowane były zabiegi przeciwdziałania niedożywieniu dzieci w szkołach w środowisku lokalnym.

W kolejnych latach wdrażania powyższego Programu (2008 i 2009) rolą Banku Żywności w Olsztynie było wspieranie powstałych koalicji, w ramach których przedstawiciele społeczności lokalnych z różnych sektorów wspólnie podejmowali konkretne

działania dla rozwiązania problemu niedożywienia dzieci w lokalnym środowisku. Bank Żywności monitorował działania 50 koalicji. Okazało się, że szkoły, samorządy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, rolnicy i osoby prywatne, które podpisały porozumienia w roku 2007 nadal chcą pomagać, nawet jeżeli pomoc ta jest symboliczna. W ramach tego działania realizowano również inne założenia programu Akademia Podziel się Posiłkiem m.in.: prowadzenie programu edukacyjnego, konkurs plastyczny i fotograficzny, współpraca ze szkołami dotycząca scenariuszy lekcji, stała promocja programu w lokalnych mass-mediach (bieżące informowanie o różnych działaniach w ramach PSP) oraz stałe monitorowanie stron internetowych i poszukiwanie programów dotyczących dożywiania dzieci i przekazywanie tych informacji szkołom współpracującym z Bankiem Żywności.

W ramach odpowiedzi na program „Podziel się posiłkiem” Bank Żywności w Olsztynie przeprowadzał również akcję „**Napełniamy Talerzyk**” - była to akcja pomocy żywnościowej dla szkół podstawowych i gimnazjalnych. Program zakłada również propagowanie działań szkoły na polu pomocy żywnościowej potrzebującym uczniom.

Akcja „Napełniamy talerzyk” była odpowiedzią banków żywności na problem niedożywienia wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Bank Żywności w Olsztynie uczestniczy w niej od 2004 roku, w którym to do programu przystąpiło 105 szkół a około 2.200 ubogich uczniów miało zapewniony bezpłatny posiłek.

Ogółem w latach **2007-2009** Bank Żywności w Olsztynie przekazał do stołówek szkół i placówek szkolno-wychowawczych **383.058 kg** żywności dla **22.685** dzieci i młodzieży:

- w **2007** roku w ramach akcji z dożywiania skorzystało 4.544 dzieci, którym przekazano 65.511 kg żywności;
- w **2008** roku do akcji przystąpiło 91 placówek szkolno-wychowawczych, które objęły pomocą 9.196 osób i pozyskały w akcji 136.512 kg żywności;
- w **2009** roku do akcji przystąpiło 100 placówek. W ramach tego zadania w 2009r. Bank Żywności w Olsztynie przekazał 181.035 kg, wspierając 8.945 dzieci.

Zgodnie z przesłaniem jakie niesie za sobą akcja „Napełniamy talerzyk”, Bank Żywności w Olsztynie wspierał szkoły i organizacje pozarządowe w walce z niedożywieniem dzieci służąc im pomocą oraz wiedzą na temat rozwiązania tego istotnego problemu.

Istotą akcji ze strony Banku Żywności w Olsztynie było przekazywanie żywności na potrzeby dożywiania jak największej liczby dzieci. Żywność z Programu przeznaczona była na posiłki dla dzieci, które korzystały z dożywiania dodatkowo lub w celu wzbogacenia istniejącego posiłku. Najczęściej przekazywane produkty w ramach akcji to: mleko, makaron, mąka płatk kukurydziane, ser żółty, kasza, cukier, dżem, musli oraz dania gotowe. Produkty te pochodziły z unijnego programu dożywiania – PEAD (szerzej o programie PEAD w części dot. celu 7).

Akcja promowana była za pośrednictwem szkół, ośrodków pomocy społecznej, Kuratorium Oświaty, Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz organizacji pozarządowych. Istotą akcji było zapewnienie żywności dzieciom z rodzin potrzebujących wsparcia, głównie tym, które są poza systemem pomocy społecznej.

Celem Programu jest również dotarcie do szkół z wiedzą na temat skutecznych sposobów walki z niedożywieniem dzieci poprzez korzystanie z dostępnych źródeł pomocy, a także inspirowanie szkół i organizacji do inicjowania własnych przedsięwzięć w środowisku lokalnym. Jednym z ważnych działań ze strony szkoły jest zawiązywanie partnerskiego porozumienia z lokalnymi podmiotami bądź osobami fizycznymi na rzecz rozwiązywania problemu niedożywienia. W ten sposób zawarte koalicje mają służyć nawiązaniu współpracy między szkołą, instytucją, zakładem pracy lub indywidualną osobą, by eliminować problem niedożywiania wśród dzieci.

W latach 2007-2009 odbyło się szereg spotkań edukacyjnych i promocyjnych organizowanych przez Federację Polskich Banków Żywności w zakresie: Programu PEAD, zbiorów żywności, programu magazynowego BEZET, pracy z wolontariuszami i innych spotkań dotyczących działań banku. We wszystkich szkoleniach na przełomie tych lat uczestniczyli pracownicy banku, odpowiedzialni za poszczególne zadania. W każdym roku odbywało się ponad 10 takich szkoleń.

Corocznie przeprowadzane są szkolenia dla wolontariuszy biorących udział w zbiórkach żywności nt. sposobu przeprowadzania zbiorów. Ponadto wolontariusze pomagają w innych akcjach organizowanych przez Bank Żywności w Olsztynie, w czasie przeprowadzanych akcji 1%, organizacji wigilii dla mieszkańców Olsztyna, koncertów, konferencji, i innych.

W różnych akcjach Banku Żywności w Olsztynie każdego roku bierze udział około 10 tys. wolontariuszy.

W ramach spotkań informujących o efektach działającej sieci partnerskiej na rzecz Projektu w latach 2007 – 2009 zorganizowano:

1. ROK 2007:

- 22 luty - spotkanie współorganizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w zakresie omówienia wspólnych działań dotyczących pomocy żywnościowej dla mieszkańców regionu Warmii i Mazur. W spotkaniu udział wzięło 35 osób;
- 18-19 maja – 2-dniowe szkolenie dotyczące realizacji Unijnego Programu PEAD oraz zasad dotyczących magazynowania, transportowania oraz dystrybucji żywności. Na szkoleniu omówiono m.in.: prowadzenie dokumentacji w ramach realizacji programu, zasad i terminów sprawozdawczości programu, wypracowaniu zasad przydziału żywności dla 1 osoby, omówienia przykładowych kontroli przeprowadzonych przez Agencję Rynku Rolnego, monitoringu organizacji realizujących program PEAD przez Bank Żywności w Olsztynie. Przeszkolono 34 osoby;
- 20-21 lipca - spotkanie przedstawicieli szkół podstawowych, przedstawicieli samorządu, organizacji pozarządowych uczestniczących w programie dożywiania dzieci w szkołach w ramach Akademii Podziel się Posiłkiem. Na spotkaniu omówiono cele, działania, ideę powstania i funkcjonowania oraz programy realizowane przez Bank Żywności. W spotkaniu udział wzięło 40 osób;
- 25 września - koncert Grupy MoCarta pt. „Dziękujemy Bardzo” zorganizowany przez Bank Żywności w Olsztynie wraz z Federacją Organizacji Socjalnych FOS-a. Koncert poprzedził rozpoczęcie piątej edycji ogólnopolskiego programu Podziel się Posiłkiem. Podczas koncertu Pan Marek Borowski - Prezes Banku Żywności w Olsztynie, przedstawił zgromadzonym kierunki wypracowanych standardów pomocy żywnościowej;
- 16 października - pod patronatem Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego odbyła się Konferencja „Wspólnie na rzecz walki z ubóstwem” połączona z obchodami Światowego Dnia Żywności poświęcona sprawom prawidłowego żywienia. W konferencji wzięło udział 80 przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej, organizacji pozarządowych oraz instytucji współpracujących z Bankiem Żywności, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego dofinansował koszt prelegentów ww. konferencji w wysokości 1.000 zł;
- 30 października spotkanie szkoleniowe dotyczące omówienia harmonogramu przygotowań do Świątecznej Zbiórki Żywności, która odbyła się w dniach 30.11-2.12.2007r. W spotkaniu udział wzięło 28 osób;

- 18 – 19 maja, 20-21 lipca, 29-30 września – szkolenia dotyczące przechowywania żywności, przygotowania pełnowartościowego posiłku z żywności uzyskanej z Banku i współpraca z partnerami lokalnymi. W szkoleniach tych wzięło udział 103 przedstawiciele organizacji współpracujących z Bankiem Żywności w Olsztynie;

2. ROK 2008:

- 15 października – odbyła się Konferencja „Niedożywienie wśród dzieci istotnym problemem współczesnego świata”. W konferencji wzięło udział około 200 osób, przedstawiciele szkół, ośrodków pomocy społecznej, organizacji pozarządowych współpracujących z Bankiem Żywności w Olsztynie;
- 29.08, 5.09 – spotkania grupy roboczej w sprawie analizy przeprowadzonej diagnozy skali niedożywienia wśród dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Zbadano 84 ośrodki pomocy społecznej, 316 szkół oraz 12 organizacji pozarządowych. Działanie to przeprowadzono w ramach projektu „Stop-niedożywieniu dzieci” finansowanego z FIO i Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie;
- 2-3 grudnia – spotkanie z organizacjami partnerskimi w zakresie realizacji unijnego programu PEAD. Szkolenie, w którym wzięło udział 47 osób, odbyło się w ramach projektu współfinansowanych ze środków FIO;
- 16-17 grudnia odbyło się spotkanie dotyczące właściwego odżywiania dzieci oraz prezentacji. Wzięło w nim udział 34 przedstawiciele organizacji współpracujących z Bankiem Żywności w Olsztynie. Szkolenie odbyło się w ramach projektu współfinansowanych ze środków FIO;
- 20 grudnia–„Spotkanie wigilijne z Mietkiem Szcześniakiem”-podziękowanie partnerom za pomoc w codziennych działaniach Banku Żywności w Olsztynie; rozstrzygnięcie konkursu muzycznego pt. „Kolędy z Mietkiem Szcześniakiem” organizowanego dla dzieci w wieku 7 - 12 lat (uczniowie klas I – VI).

3. ROK 2009:

- 27-28 stycznia - szkolenie dotyczące realizacji- Unijnego Programu „Dostarczanie Żywności Dla Najuboższej Ludności Unii Europejskiej w roku 2009, prawidłowego odżywiania oraz przyczyn i skutków niedożywienia”. Na szkoleniu omówiono m.in. wspólne działania w zakresie dożywiania osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej;
- 3 marca - spotkanie szkoleniowe zorganizowane przed Wielkanocną zbiórką Żywności, w czasie którego omówiono harmonogram zbiórki, znaczenie wolontariatu.
- 27 października - szkolenie liderów NGO i wolontariuszy z województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie organizacji i przeprowadzenia świątecznej Zbiórki Żywności. W szkoleniu uczestniczyło 100 osób (Samorząd Województwa pokrył koszt cateringu dla 100 osób uczestniczących w szkoleniu w wysokości 1.000 zł);
- 19 grudnia w Olsztynie - spotkanie podsumowujące Świąteczną Zbiórkę Żywności, która odbyła się w dn. 4-6 grudnia 2009r.

Szukając jak najlepszych i najbardziej skutecznych rozwiązań w celu przeciwdziałania zjawisku niedożywienia, obok Programu „**Pomoc żywnościowa dla najbardziej potrzebujących mieszkańców Warmii i Mazur w latach 2007-2009**”, Bank Żywności 25 kwietnia 2008r. zawarł porozumienie z Wojewodą Warmińsko-Mazurskim w sprawie *systematycznych działań na rzecz walki z niedożywieniem dzieci oraz zagrożeniem ubóstwem dzieci z województwa warmińsko-mazurskiego*. Ideą porozumienia było podjęcie

wielokierunkowych działań mających na celu przeciwdziałanie problemowi ubóstwa i jego następstw w postaci niedożywienia dotykającego dzieci w województwie warmińsko-mazurskim.

Jednym z działań zrealizowanych w ramach porozumienia było przeprowadzenie diagnozy, która ukazała skalę problemu niedożywienia dzieci w naszym województwie. W związku z potwierdzeniem wielkości problemu w naszym regionie zaistniała potrzeba opracowania strategii przeciwdziałania niedożywieniu dzieci w województwie warmińsko-mazurskim.

Bank Żywności w Olsztynie zorganizował w dniach: 25 lutego, 18 września (Samorząd Województwa dofinansował koszt osoby prowadzącej spotkanie w tym dniu oraz koszt przerwy kawowej w łącznej wysokości 800 zł) oraz 6 października 2009r. spotkania szkoleniowo-warsztatowe grupy roboczej, powołanej do opracowania strategii przeciwdziałania niedożywieniu wśród dzieci w województwie warmińsko-mazurskim, w skład której weszli przedstawiciele: Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, Kuratorium Oświaty, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, ośrodków pomocy społecznej, szkół oraz organizacji pozarządowych. Do opracowania strategii zaangażowano również dwie firmy zewnętrzne.

10 lutego 2010r. w Warmińsko-Mazurskim Urzędzie Wojewódzkim odbyła się prezentacja jednej z pierwszych w kraju Strategii dotyczących przeciwdziałania niedożywieniu dzieci będąca efektem współpracy Banku Żywności z Wojewodą Warmińsko-Mazurskim jak również z Urzędem Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Główne cele i działania strategii:

- dostarczenie dzieciom odpowiednich ilościowo i jakościowo składników odżywczych oraz powszechny dostęp do posiłku w czasie pobytu dzieci w placówkach oświatowych także poza rokiem szkolnym;
- promowanie i edukowanie w zakresie prawidłowego żywienia i kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych;
- dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie zdrowego stylu życia, w tym zdrowego odżywiania osobom, instytucjom, organizacjom zaangażowanym w proces wspierania zdrowego rozwoju dziecka, a także szkolenia i konkursy dla dzieci i młodzieży promujące zdrowy styl życia, podnoszące umiejętności w samodzielnym przygotowywaniu posiłków.

Strategia została zbudowana w oparciu o dostępne badania oraz wynikające z nich potrzeby. Dokument ma charakter otwarty, może być stale uzupełniany o nowe treści, pomysły i sposoby rozwiązywania problemów. Może stanowić model standardu współpracy umożliwiający skuteczniejsze zarządzanie podmiotami administracyjnymi i organizacjami zajmującymi się pomocą społeczną, szczególnie w zakresie walki z ubóstwem i niedożywieniem dzieci.

Strategia może stanowić podstawę do podejmowania decyzji strategicznych w zakresie działań związanych z przeciwdziałaniem niedożywieniu wśród dzieci w województwie warmińsko-mazurskim, a także służyć pomocą w opracowywaniu programów operacyjnych, działań edukacyjnych, przedsięwzięć rozwojowych i planów inwestycyjnych, w tym corocznych budżetów jednostek podejmujących działania w powyższym obszarze.

Cel 2. Pozyskiwanie żywności i zapobieganie zjawisku jej marnowania na terenie województwa poprzez współpracę z producentami i sieciami dystrybucji.

Żywność (w tonach) pozyskana przez Bank Żywności w Olsztynie w czasie trwania Projektu

Lata	2007	2008	2009
- w całości	3 801	3 221	5 518
- zbiórki żywności	125	113	109
- współpraca z producentami	216	160	270
- PEAD	3 460	2 948	5 139

Bank Żywności w Olsztynie pozyskuje żywność, m.in:

- od producentów, hurtowników, sklepikarzy, rolników;
- w ramach unijnego programu PEAD;
- publicznych zbiórek żywności w sklepach i supermarketach.

W 2007 roku Bank Żywności w Olsztynie nawiązał współpracę z 37 producentami żywności z terenu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, jak również otrzymywał pomoc od dużych firm przetwórstwa spożywczego. W ramach tej współpracy pozyskano żywność w pełni handlową, a także z krótkimi terminami ważności oraz w opakowaniach nie spełniających wymogów handlowych lub zbiorczych, lecz w pełni nadającą się do spożycia. W ramach tego działania Bank Żywności w latach 2007-2009:

- prowadził negocjacje dodatkowych partii żywności, głównie w gronie partnerów z Polskiej Federacji Producentów Żywności (Nestle, Agros, Danone, Master Ford, Onken),
- negocjował z lokalnymi dystrybutorami w sprawie przekazywania artykułów świeżych (nabiał, owoce i warzywa oraz mięsa)-Makro, Real, Indykpol i inne,
- propagował misje i cele Banku wśród nowych potencjalnych darczyńców

W roku 2008 Bank odbierał łącznie żywność od 34 dostawców natomiast w 2009 - od 38.

Ważnym elementem w procesie pozyskiwania żywności jest przeprowadzanie publicznych zbiórek, które organizowane są od 2000 roku. Od 2001 po raz pierwszy mają one zasięg regionalny. Bank Żywności dwukrotnie w ciągu roku (przed każdymi świętami) organizuje Świąteczne Zbiórki Żywności. Zbiórki polegają na zachęcaniu indywidualnych klientów placówek handlowych do nabycia chociaż jednego opakowania produktu z listy rekomendowanych, najbardziej potrzebnych artykułów spożywczych, tj: tłuszcze, przetwory zbożowe, konserwy mięsne, cukier, słodocze, dżemy oraz mleko UHT i przekazania na rzecz potrzebujących. Akcje te zachęcają społeczeństwo do podzielenia się kupowaną żywnością z tymi, których dotyka bieda, niedożywienie, wykluczenie społeczne.

Rokrocznie Bank Żywności w Olsztynie organizuje **2 świąteczne zbiórki** żywności w sklepach i supermarketach na terenie województwa warmińsko-mazurskiego oraz **zbiórkę żywności Podziel się Posiłkiem**. Każdorazowo zbiórki organizowane były w około 100 miejscowościach na terenie 400 placówek handlowych:

➤ W roku 2007:

- w *Wielkanocnej Zbiórce Żywności*, która odbyła się w dniach 23-25 marca pozyskano 45.726 kg żywności,
- w *Świątecznej Zbiórce Żywności* w ciągu 3 dni (30 listopada-2 grudnia) zebrano 51.897 kg żywności,
- w dniach 28 - 29 września Bank Żywności zorganizował w 25 miejscowościach zbiórkę żywności na rzecz placówek dożywających

dzieci w ramach akcji „Podziel się posiłkiem”. W czasie tej akcji w województwie zebrano 28.150 kg artykułów spożywczych. Klienci sklepów kupowali artykuły spożywcze i pozostawiali je w oznaczonych koszach. Produktami rekomendowanymi były płatki, dżemy, olej, ryż, konserwy. .

- W ramach Akademii „Podziel się Posiłkiem” 23 września 2007 odbył się Piknik Rodzinny w Olsztynie połączony ze zbiórką żywności na terenie pikniku i w pobliskich 2 sklepach oraz zbiórką publiczną, z której dochód został przeznaczony na zakup wózka widłowego (zebrano 4.821 zł). Piknik odbył się pod patronatem honorowym Marszałka Województwa, Starosty Olsztyńskiego oraz Prezydenta Miasta Olsztyn. W programie był: rodzinny blok rekreacyjno-sportowo-konkursowy, występy zespołów, pokazy oraz licytacja cennych przedmiotów przekazanych przez znane osoby, którą prowadził Krzysztof Hołowczyc.
- W ramach akademii „Podziel się Posiłkiem” w roku szkolnym 2006/2007 do współpracy zaproszono 180 szkół. W dniach 18-30 września zorganizowane były zbiórki żywności w 20 szkołach. Uczniowie zebrali 1 900 kg artykułów żywnościowych, których 50% przekazali innym placówkom na swoim terenie ucząc się dzielenia i wspomagania innych potrzebujących.

W 2007 roku przyjęto do dystrybucji ponad 3 tys. ton żywności o wartości ponad 6,7 miliona złotych. Za pośrednictwem 210 organizacji pozarządowych pomoc żywnościowa dotarła do około 136 tys. osób potrzebujących jedzenia.

➤ **W roku 2008:**

- w *Wielkanocnej Zbiórce Żywności* zrealizowanej w okresie 7-9 marca zgromadzono 37.303 kg produktów spożywczych,
- w *Świątecznej Zbiórce Żywności*, która odbyła się w dniach 5-7 grudnia zgromadzono 53.215 kg artykułów żywnościowych,
- w akcji *Podziel się Posiłkiem* (26-27 września) zebrano 22.355 kg żywności.
- zorganizowano również specjalną zbiórkę żywności „Dorośli Dzieciom”, która odbyła się w dniach 30-31 maja w 5 olsztyńskich sklepach. W ramach ww. zbiórki zebrano 1.074 kg żywności.

W 2008 roku przyjęto do dystrybucji ponad 3 tys. ton żywności o wartości ponad 7,5 miliona złotych. Za pośrednictwem 306 organizacji pozarządowych pomoc żywnościowa dotarła do około 118 tys. osób potrzebujących jedzenia.

➤ **W roku 2009:**

- podczas *Wielkanocnej Zbiórki Żywności* (27-29 marca) zebrano 31.506 kg żywności,
- natomiast w *Świątecznej Zbiórce Żywności* (4-6 grudnia) pozyskano 51.789 kg żywności,
- w dniach 25 - 26 września w akcji *Podziel się Posiłkiem* zgromadzono 26.117 kg artykułów spożywczych.

W 2009 roku przyjęto do dystrybucji ponad 5 tys. ton żywności o wartości ponad 14 milionów złotych. Za pośrednictwem 300 organizacji pozarządowych pomoc żywnościowa dotarła do około 128 tys. osób potrzebujących jedzenia.

We wszystkich akcjach Bank Żywności współpracował z grupą około 10 tys. wolontariuszy (rocznie).

Upowszechnianie wyników zbiorów żywności i ilości pozyskanych towarów od producentów żywności odbywało się poprzez publikacje Banku Żywności, dzięki współpracy z placówkami handlowymi, które były proszone o wywieszenie wyników zbiórki po akcji, mediami lokalnymi jak również innymi partnerami Projektu m.in. Samorząd Województwa.

Głównym celem działania Banku Żywności jest organizowanie systemu bezpłatnego pozyskiwania, gromadzenia a następnie bezpłatnej dystrybucji artykułów spożywczych, dlatego też koszty działalności Banku pokrywane są przede wszystkim z darowizn.

Ponadto od 1 stycznia 2009 roku uległy zmianie przepisy dotyczące VAT-u na darowizny żywności, które są całkowicie zwolnione z podatku. Z preferencji skorzysta producent, który przekaze produkty żywnościowe Bankowi Żywności z przeznaczeniem na cele charytatywne. Pomoże to przyczynić się do zwiększenia bezpłatnego przekazywania żywności na rzecz osób potrzebujących.

Cel 3. Zasilanie w bezpłatną żywność jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i organizacji pozarządowych i jednostek organizacyjnych zajmujących się działaniami w zakresie dożywiania najuboższych mieszkańców województwa.

Odbiorcami żywności są organizacje i instytucje działające na polu pomocy społecznej w zakresie zmniejszania obszarów niedożywienia i niedopuszczenia do marnowania żywności tj.:

- Fundacje i stowarzyszenia zajmujące się dożywianiem osób najuboższych, niepełnosprawnych, bezdomnych, dzieci i innych osób będących w trudnej sytuacji życiowej;
- Ośrodki Pomocy Społecznej, Domy Pomocy Społecznej, Domy Dziecka;
- Szkoły i placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Według danych Banku Żywności w Olsztynie w 2007 roku łącznie 210 instytucji odbierało żywność, w 2008 roku odbiorcami było 306 różnych organizacji, natomiast w 2009 roku liczba odbiorców zmniejszyła się do 300.

Beneficjentami pomocy żywnościowej były osoby wskazywane przez organizacje pozarządowe, które były weryfikowane przez ośrodki pomocy społecznej, głównie wg. kryteriów ustawy o pomocy społecznej, rodziny skrajnie ubogie, bezdomni, bezrobotni oraz osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Pierwszym działaniem Banku przy dystrybucji żywności było ustalenie zasad podziału żywności dla wszystkich organizacji i placówek, oraz wskaźnika na jednego podopiecznego.

Każda z tych organizacji podpisała z Bankiem kartę współdziałania, w której zobowiązała się do:

- zagospodarowania artykułów zgodnie z przeznaczeniem;
- niedopuszczenia do handlu artykułami pochodzącymi z banku;
- terminowego rozdysponowania żywności;
- pokwitowania odebranego towaru;
- poddania się monitoringowi przez Bank w zakresie wykorzystania otrzymanej żywności.

Żywność była przekazywana organizacjom na podstawie dowodu wydania i kwitowana przez przedstawiciela organizacji podpisem i pieczęcią.

W ramach Programu PEAD organizacje pozarządowe zobowiązane były do przedkładania bankowi sprawozdań półrocznych i rocznych z zagospodarowania otrzymanych artykułów żywnościowych. Z kolei po zbiórkach żywności na terenie województwa ośrodki pomocy społecznej i organizacje pozarządowe sporządzały protokół przyjęcia oraz rozdysponowania żywności.

Cel 4. Stworzenie miejsc pracy w organizacjach pozarządowych i jednostkach pomocy społecznej realizujących program pomocy żywnościowej.

Bank Żywności na co dzień zajmuje się również aktywizacją osób bezrobotnych. Od siedmiu lat w ramach tego zadania Bank współpracuje z Centrum Integracji Społecznej w Olsztynie. Do końca 2006 roku 13 osób ukończyło blok zawodowy, wszystkie powróciły na rynek pracy .

W roku 2007 dwie osoby realizowały w Banku Żywności blok zawodowy na stanowisku magazynier oraz kierowca. Zarówno w 2008r. jak i w 2009r. blok zawodowy realizowało 8 osób.

Z przeprowadzonych badań wynika, że 30% (z 79 badanych jednostek, które odesłały wypełnione ankiety) ośrodków pomocy społecznej widzi potrzebę zatrudnienia osoby obsługującej program żywnościowy (u siebie lub w organizacji realizującej program), natomiast 30% opowiada, że taka osoba jest niepotrzebna.

Cel 5. Pozyskiwanie organizacji pozarządowych do współpracy z lokalnym samorządem w działaniach na rzecz osób potrzebujących.

W trakcie realizacji Projektu Bank Żywności w Olsztynie budował sieć organizacji partnerskich, które profesjonalnie i sprawnie realizowały pomoc żywnościową na rzecz mieszkańców naszego regionu. W 2007r. 64 samorządy lokalne współpracowały ze 143 organizacjami pozarządowymi w ramach realizacji Programu PEAD, natomiast już w 2009r. 80 samorządów lokalnych współpracowało z 210 organizacjami w zakresie realizacji ww. Programu.

Włączenie się nowych organizacji pozarządowych do programu łączy się też z pewnymi trudnościami dotyczącymi transportu, bazy magazynowej, brakiem warunków chłodniczych do przechowywania artykułów mleczarskich oraz rozbudowaną sprawozdawczością narzuconą przez UE przy Programie PEAD.

Ponieważ udział organizacji pozarządowej w unijnym programie podnosi rangę tej organizacji, stąd niejednokrotnie organizacje pozarządowe działające na polu pomocy społecznej same zgłaszały się do Banku Żywności w Olsztynie wyrażając chęć współpracy przy realizacji Unijnego Programu PEAD. Po potwierdzeniu wiarygodności organizacji i jej możliwości podejmowano współpracę z Bankiem.

Ponadto samorządy gminne i ośrodki pomocy społecznej skutecznie zachęcają organizacje do współpracy na rzecz potrzeb środowisk najuboższych.

Z przeprowadzonych badań z realizacji programu w latach 2007 – 2009 wynika, że w 62% prace związane z pomocą żywnościową wykonują ośrodki pomocy społecznej a obsługa programu PEAD prowadzona jest w 68% przez pracownika ośrodka pomocy społecznej. Ponad 90% badanych współpracuje z organizacjami pozarządowymi przy opracowaniu i przyjęciu kryteriów dotyczących przekazywania żywności. Wszystkie badane ośrodki pomocy społecznej współpracują ze szkołami, świetlicami dla dzieci na rzecz rozwiązywania problemu niedożywienia dzieci w szkołach.

Współpraca polega na wspólnym typowaniu rodzin i osób potrzebujących wsparcia, wspólnym organizowaniu zbiorów żywności oraz jej dystrybucji.

Wszystkie organizacje weryfikują listy podopiecznych w ośrodkach pomocy społecznej, pod kątem ich potrzeb w zakresie pomocy żywnościowej. Dopiero po takiej weryfikacji Bank Żywności podejmuje współpracę z daną organizacją. Weryfikacja jest potwierdzona pisemnie przez OPS-y, które oświadczają że zweryfikowały podopiecznych pod względem wymogów ustawowych ustawy o pomocy społecznej (art. 7 i 8). W sytuacjach kryzysowych dopuszcza się weryfikację samej organizacji, ponieważ osoby wstydzą się swojej sytuacji i nie chcą o niej informować pracownika OPS. W przypadku weryfikacji przez organizację należy załączyć decyzję komisji weryfikacyjnej o ilości zweryfikowanych osób do pomocy.

Cel 6. Wprowadzenie programów edukacyjnych dotyczących niedożywienia.

Bank Żywności w Olsztynie obok funkcji społecznej i ekonomicznej spełnia również funkcje edukacyjne, ucząc zwłaszcza młode pokolenie wrażliwości na los drugiego człowieka.

Najczęściej podejmowane przez Bank Żywności w Olsztynie działania edukacyjne w zakresie niedożywienia to:

- Warsztaty kulinarne,
- Konkursy plastyczne i fotograficzne,
- Edukacja w zakresie nie marnowania żywności,
- Scenariusze lekcji.

Bank Żywności w Olsztynie zainicjował m.in. ogólnopolski program „Żywność dobro, które szanuję”. W ramach programu opracowany został cykl lekcji dotyczący problemu marnowania żywności, zdrowego żywienia i funkcjonowania organizacji przeciwdziałających zjawiskom głodu i niedożywienia.

Celem projektu jest kreowanie twórczych postaw dzieci, budzenie ich świadomości zdrowego stylu życia i żywienia oraz uwrażliwienie na los drugiego człowieka.

Nabyta wiedza ma służyć m.in. uświadomieniu skali zjawiska. Opracowane i przedstawione materiały mogą być wykorzystane przez nauczycieli w ramach zajęć lekcyjnych i godzin wychowawczych.

Bank Żywności bezpłatnie dostarcza konspekty cyklu lekcji placówkom oświatowym, m.in. szkołom podstawowym, gimnazjalnym i kuratoriom. Zachęca do wizyt w swoich magazynach, chętnie podzieli się swoim doświadczeniem z uczniami, opowiada o organizacji i zadaniach, jakie ona realizuje. Przykładowe scenariusze lekcji realizowane w szkołach w roku 2008 to:

- „Dobre zdrowie”,
- „Prawidłowy odpoczynek”,
- „Świadome jedzenie”,
- „Pomoc głodującym i niedożywionym”.

W 2007 roku w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Walki z Ubóstwem został ogłoszony konkurs plastyczny dla uczniów w 3 kategoriach wiekowych pt.: „Żywność darem życia-nie marnujemy jej”. Na konkurs wpłynęło 131 prac z 16 placówek oświatowo-wychowawczych województwa warmińsko-mazurskiego. Autorzy najlepszych prac otrzymali dyplomy oraz nagrody rzeczowe. Drugim konkursem był konkurs fotograficzny pod takim samym hasłem. Na konkurs wpłynęły 2 zestawy prac fotograficznych.

Oba konkursy miały na celu kreowanie twórczej i aktywnej postawy wobec zapobiegania zjawisku niedożywienia i marnowania żywności, wypracowanie postaw prospołecznych wśród uczestników konkursu, edukację w zakresie zdrowotnych i społecznych skutków głodu

W celu zapobiegania marnowaniu żywności i zwrócenia uwagi na potrzeby innych w 2007r. Bank Żywności w Olsztynie wydał publikację pt. „60 przepisów kulinarnych czyli smaczne, zdrowe i pożywne posiłki przygotowane z produktów pochodzących z Banków Żywności”.

Bardzo potrzebnym i edukacyjnym działaniem były warsztaty kulinarne dla dzieci i ich rodziców. 150 dzieci z 20 placówek wzięło udział w warsztatach. Założeniem warsztatów kulinarnych było zaproszenie szkół do przeprowadzenia warsztatów, wspólne przygotowanie posiłków, zebranie przepisów przygotowywanych potraw do książki kucharskiej, pogadanki na temat nie marnowania żywności, prawidłowego odżywiania, zasad zdrowego żywienia, kultura spożywania posiłków. Szkoły zostały wybrane przez Bank Żywności w Olsztynie w drodze doboru partnerów, z którymi Bank już współpracował. Każda szkoła najpierw wyraziła chęć uczestnictwa, zapewniła miejsce do przeprowadzenia takich warsztatów. Obok prowadzenia warsztatów, podobnie jak w roku 2006, przedstawiciele Banku prowadzili pogadanki i spotkania w szkołach z dziećmi i młodzieżą oraz nauczycielami na temat nie marnowania jedzenia, wykorzystania wszelkich składników, z których przygotowywana była potrawa, wartości odżywczych potrawy, kultury spożywania posiłku. Każda potrawa po przygotowaniu była wspólnie spożywana.

W 2008r. zorganizowano konkurs plastyczny i fotograficzny pod hasłem „Dar ziemi-darem życia. Nie marnujemy żywności” Na konkurs plastyczny wpłynęło 475 prac. Komisja konkursowa nagrodziła 12 osób. Natomiast na konkurs fotograficzny wpłynęło 28 zdjęć. Komisja nagrodziła 3 autorów zdjęć.

Również w roku 2009 Bank Żywności w Olsztynie zorganizował konkursu plastyczny pt. "Żywność to życie - szanuj ją należycie" dla dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjalnych. Komisja Konkursowa po obejrzeniu 1002 prac plastycznych nadesłanych z całej Polski na konkurs plastyczny nagrodziła 8 osób w trzech kategoriach wiekowych, przyznano również 2 wyróżnienia.

Obok konkursu plastycznego jak co roku zorganizowano konkurs fotograficzny. Komisja Konkursowa po obejrzeniu 108 zdjęć nadesłanych na konkurs z całej Polski nagrodziła 3 autorów zdjęć i wyróżniła 2 osoby.

W celu zapobiegania zjawisku marnowania żywności w 2009r. zrealizowano 12 szkoleń dla dyrektorów szkół, nauczycieli, pracowników pomocy społecznej, kucharek, intendentów, które miały na celu przedstawienie aspektów prawidłowego odżywiania dzieci oraz skutków niedożywienia. W szkoleniach uczestniczyły 222 osoby. Tematyka szkoleń dotyczyła prawidłowego żywienia w szkołach, zbioru przepisów i zaleceń w żywieniu dzieci oraz prezentacji dobrych praktyk i możliwości pozyskania środków na żywienie.

Ponadto Bank Żywności w Olsztynie zorganizował cykl warsztatów kulinarnych uczących prawidłowego odżywiania, wartości odżywczych w poszczególnych potrawach, prawidłowego przygotowania i spożywania posiłków.

Bank Żywności w celu zapobiegania zjawisku marnowania żywności przeprowadził również cykl szkoleń i spotkań edukacyjnych dla swoich partnerów i ich podopiecznych.

Tematyka szkoleń:

- „Jak przygotować pełnowartościowy posiłek z żywności uzyskanej z Banku Żywności?”
- „Zdrowe odżywianie, podstawą funkcjonowania człowieka”,
- „Sposób przechowywania żywności-obowiązujące przepisy”,
- „Współpraca z partnerami lokalnymi”.

1 kwietnia 2009 ruszyła ogólnopolska kampania społeczna “Nie marnuj jedzenia. Wyrzuć do śmieci stare przyzwyczajenia”.

Celem kampanii jest wpływ na zmiany postaw konsumentów oraz producentów żywności, a także uświadomienie skutków marnowania żywności. Z badań Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wynika, że w skrajnym ubóstwie żyje ok. 2,5 mln Polaków. Najczęściej są to rodziny wielodzietne, dzieci, niepełnosprawni czy bezrobotni. Natomiast badania opinii publicznej dowodzą, że w Polsce marnuje się dużo żywności, a najbardziej za jej marnowanie odpowiedzialne są sklepy (45%), konsumenci (32%), restauracje (13%), a także producenci żywności (8%).

Ponad 35% Polaków nie stać jest na posiłek zawierający mięso albo ryby przynajmniej co drugi dzień, z drugiej strony istnieje problem marnowania i wyrzucania żywności. Marnując żywność, marnujemy również wodę i energię potrzebną do jej wytworzenia, a także przyczyniamy się do wzrostu zanieczyszczenia środowiska.

Cel 7. Zagospodarowanie części unijnych nadwyżek na potrzeby najbiedniejszych grup społecznych w województwie warmińsko – mazurskim.

Od 1987 roku w krajach Unii Europejskiej funkcjonuje Europejski Program Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Podstawą realizacji jest Rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 3730/87 zezwalające na bezpłatne przekazywanie osobom potrzebującym żywności pochodzącej z rezerw UE przez akredytowane organizacje charytatywne z terenu Wspólnoty (w tym Banki Żywności).

Program jest realizowany w UE od 25 lat, w Polsce jego realizacja rozpoczęła się bezpośrednio po akcesji w 2004 roku. Warto podkreślić, że Polska była jedynym krajem z 10 wstępujących, który wystąpił o realizację Programu.

Bank Żywności w Olsztynie uczestniczy w Unijnym Programie PEAD od 2004 roku. Bank Żywności, realizując ten program, przekazuje organizacjom nieodpłatnie takie produkty jak: mąka, makaron, kasza, płatki kukurydziane, musli, dania gotowe, kawa zbożowa, herbatniki, ser podpuszczkowy, ser topiony, mleko UHT, mleko w proszku, masło, cukier, dżem. Wymienione artykuły spożywcze odbierane są z Banku przez organizacje charytatywne zajmujące się niesieniem pomocy potrzebującym. Organizacja charytatywna ma obowiązek zapewnić bezpłatne przekazywanie żywności odbiorcom ostatecznym.

Stowarzyszenia, fundacje i tym podobne organizacje chcące uczestniczyć w programie PEAD podpisują umowę z Bankiem Żywności w Olsztynie na odbiór żywności na ustalonych warunkach.

Gotowe produkty spożywcze są przekazywane przez Bank do organizacji charytatywnych, które dystrybuują ją osobom potrzebującym. Czas dystrybucji żywności jest ograniczony terminami przydatności do spożycia, dlatego Bank Żywności dba o to by dystrybucja była racjonalna. Głównym założeniem przy realizacji Programu jest udzielanie systematycznej (comiesięcznej) pomocy osobom najuboższym, a nie jednorazowego wsparcia dużej grupy osób.

Organizacje pozarządowe są zobowiązane do bezpłatnego przekazania żywności potrzebującym, którzy spełniają kryteria zawarte w artykule 7 i 8 ustawy o pomocy społecznej. Są także zobowiązane do weryfikacji list odbiorców, m.in. we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej. Organizacja powinna dysponować bazą magazynową zapewniającą bezpieczne przechowywanie żywności. Organizacje obowiązane są prowadzić kartoteki osób odbierających żywność, a każdy odbiorca ma przyznany taki sam roczny limit żywności.

Zapis w statucie organizacji współpracującej z bankiem, odbierającej żywność musi stanowić o tym, że podmiot nie działa w celu osiągnięcia zysku i jego jednym z zadań statutowych jest wspieranie i niesienie pomocy określonej grupie osób najbardziej

poszkodowanych, będących w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej. Statut musi być zarejestrowany w sądzie.

Z reguły odbiorcy są już dobrze znani Bankowi i współpracują z nim na jasno określonych zasadach.

Organizacje – partnerzy Banku Żywności składają w terminie do 10 lutego deklaracje realizacji programu na rok kolejny.

Deklaracja zawiera przewidywaną liczbę osób do objęcia pomocą w ramach programu, opis magazynu do przechowywania żywności, instytucję partycypującą w kosztach, osoby do kontaktu. Do 20 lutego każdego roku Bank Żywności odpowiada organizacjom i Ośrodkom Pomocy jaką ilość żywności w danym roku przeznaczy dla każdego z nich. Zgodnie z wytycznymi MPiPS limit pomocy żywnościowej w ramach Programu wynosi od 2,5 kg do 5 kg miesięcznie (na osobę), rocznie nie mniej niż 30 kg, jednak nie więcej niż 60 kg.

Bank Żywności kontroluje, czy odbiorcy spełniają wymogi Programu, wymaga sprawozdań odbioru żywności oraz jej rozdysponowania. Sprawozdania z realizacji Programu PEAD powinny obejmować następujące dane: liczbę osób objętych pomocą indywidualną, w sprawozdawczości tej powinna być wyszczególniona wielkość pomocy oraz jej asortyment. W przypadku dostarczenia żywności do instytucji żywienia zbiorowego, w sprawozdaniu powinna znaleźć się liczba osób kwalifikująca się do skorzystania z pomocy oraz wartość udzielonej pomocy.

OPS tworzą listy osób, które kwalifikują się do korzystania ze wsparcia z tego Programu. Podstawą do udzielenia pomocy powinna być lista osób sporządzona przez OPS i przekazana do organizacji zajmującą się dystrybucją produktów. Zasadą powinno być, aby kierować osobę tylko do jednej organizacji. W przypadku braku możliwości udzielenia pomocy przez jedną z organizacji, ops wskazuje beneficjentowi inną organizację. Zasada ta może mieć zastosowanie w celu zapewnienia beneficjentowi pełnego asortymentu produktów żywności.

Obowiązki gmin wynikające z umowy:

- wskazanie organizacji do realizacji programu,
- weryfikacja podopiecznych
- pomoc w transporcie, bazie lokalowej organizacjom
- wstępny monitoring organizacji-na prośbę banku
- informowanie o współpracy z bankiem
- partycypacja w kosztach obsługi programu na poziomie 5 zł za podopiecznego korzystającego z pomocy.

W następnej kolejności ops-y weryfikują:

- ilość osób znajdujących się na listach organizacji,
- określenie czy podopieczni organizacji mieszczą się w kryterium
- określenie przez ops, że podopieczny znajduje się na liście tylko jednej organizacji.

Realizacja tego programu to ogromne przedsięwzięcie logistyczne, w które zaangażowane są setki osób pracujących na rzecz swoich podopiecznych. Przed rozpoczęciem programu odbyło się szkolenie dla partnerskich organizacji pozarządowych z zakresu sposobu jego realizacji na terenie naszego województwa.

Żywność dostarczana jest do magazynów prowadzonych przez Bank i od tego momentu zaczyna się dystrybucja do organizacji – partnerów strategicznych. Cały proces wydawania i przyjmowania towaru odbywał się na podstawie dokumentów wewnętrznych,

zgodnych z programem komputerowym obowiązującym we wszystkich bankach. Każda organizacja odbierająca towar kwituje odbierany towar

Od 2004 roku Bank Żywności w Olsztynie jest głównym koordynatorem i wykonawcą na terenie województwa warmińsko-mazurskiego Unijnego Programu Dożywiania Najuboższych (PEAD). W ramach Programu w 2007r. Bank przekazał organizacjom charytatywnym, działającym na terenie Warmii i Mazur pomoc żywnościową o łącznej wartości 5.451.489 zł. Były to takie produkty jak: mąka, makaron, cukier, kasza, płatki, ser, dżem, ryż i mleko i dania gotowe z których skorzystało 86 tys. podopiecznych. Program był realizowany w partnerstwie z 143 podmiotami.

W 2008 roku w ramach Programu do podopiecznych na terenie województwa trafiło około 2.675 ton artykułów spożywczych w postaci: mleka UHT, makaronu, mąki, cukru, kaszy, płatków, musli, dżemu, sera, dań gotowych. Z pomocy tej skorzystało 84 tys. osób.

W 2009 roku Bank otrzymał w ramach programu około 5.139 ton żywności. Do grudnia na rzecz ponad 83 tys. osób przekazano za pośrednictwem 206 organizacji ponad 4.700 ton żywności o wartości blisko 12 milionów złotych. Program był realizowany w partnerstwie z 210 podmiotami.

Produkty, które były przekazywane do potrzebujących w 2009 roku to: mleko UHT, mleko w proszku, mąka, cukier, makaron, kasza jęczmienna, musli, sery (topiony, żółty), dania gotowe, krupnik, płatki kukurydziane, herbatniki, dżemy, masło. Proces przyjmowania, przechowywania i dystrybucji wymagał dużych powierzchni magazynowych oraz przygotowanej kadry do obrotu żywnością. W ramach tego zadania Bank Żywności w Olsztynie uruchomił trzy magazyny w Olsztynie przy ul. Artyleryjskiej o pow. 400 m², Marcinkowie - 800 m² oraz w Bartoszczech o pow. 200 m². W połowie 2009 roku magazyn z Marcinkowa został przeniesiony do Olsztyna na ul. Artyleryjską. Przeniesienie magazynu usprawniło pracę Banku, jak również obniżyło koszty transportu żywności dla poszczególnych organizacji, czy samorządów.

W 2007r. Bank Żywności w Olsztynie ogłosił konkurs na najlepszą organizację współpracującą i realizującą Program PEAD na terenie naszego województwa współfinansowany ze środków MPiPS (Rządowy Program – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich). W ramach konkursu pięć organizacji realizujących Program otrzymało nagrody rzeczowe sfinansowane przez MPiPS.

Cel.8 Promocja efektów Projektu

W ramach promocji Projektu „Pomoc żywnościowa dla najbiedniejszych mieszkańców Warmii i Mazur w latach 2007-2009” i innych działań, Bank Żywności w Olsztynie stale współpracuje z mediami. W latach 2007-2009 współpracował z:

- Telewizją: Olsztyn TVP 3; Telewizja Olsztyn,
- Radiem: Olsztyn, Planeta, RMF, UMW FM
- Gazetą: Olsztyńską, Wyborczą oraz gazetami powiatowymi

W dniu 20 lipca 2007r. odbyło się spotkanie organizowane przez Bank Żywności w Olsztynie, którego celem było rozpoczęcie procesu wypracowania strategii rozwiązywania problemów niedożywienia dzieci w województwie warmińsko-mazurskim. Założono wypracowanie standardów, które pomogłyby realizować program pomocy żywnościowej, określić najbardziej potrzebne produkty żywnościowe oraz zasady i kryteria podziału żywności dla szkół i placówek szkolno-wychowawczych oraz wskaźnik na jedno dziecko. Na spotkanie zaproszono przedstawicieli szkół podstawowych, przedstawicieli samorządu, organizacji pozarządowych, uczestniczących w programie dożywiania dzieci w szkołach

w ramach Akademii Podziel się Posiłkiem. W czasie spotkania omówiono działania pomocy żywnościowej na szczeblu województwa i poziomie lokalnym. Przedstawiciele szkół podzielili się swoimi sukcesami, problemami oraz pomysłami działań w zakresie dożywiania dzieci.

16 października 2007r. pod patronatem Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego odbyła się Konferencja „Wspólnie na rzecz walki z ubóstwem” połączona z obchodami Światowego Dnia Żywności poświęcona sprawom prawidłowego żywienia. W konferencji wzięło udział 80 przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej, organizacji pozarządowych oraz instytucji współpracujących z Bankiem Żywności,

16 października 2008r. pod patronatem Wojewody Warmińsko-Mazurskiego odbyła się konferencja współorganizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Urząd Miasta Olsztyn pod tytułem „Niedożywienie wśród dzieci istotnym problemem współczesnego świata”. Na konferencji omówiono problem niedożywiania dzieci w naszym regionie jak również problem prawidłowego odżywiania, kształtowania prawidłowych postaw społecznych i nie marnowania żywności. W konferencji udział wzięli przedstawiciele uczelni, instytutów naukowych, organizacji społecznych oraz lokalnych samorządów. Swoje prelekcje wygłosili m.in.: prof. dr inż. Lidia Maria Wądołowska, prof. dr hab. Jerzy Borowski oraz prof. dr hab. Marek Sokołowski z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

Organizacja konferencji wiązała się z obchodami *Światowego Dnia Żywności i Walki z Głodem*, który jest obchodzony 16 października oraz *Międzynarodowego Dnia Przeciwdziałania Ubóstwu* obchodzony 17 października.

19 października 2009r. Bank Żywności w Olsztynie we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego (Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego dofinansował koszt dwóch prelegentów w wysokości łącznie 400 zł), Urzędem Miasta Olsztyn i Warmińsko-Mazurskim Urzędem Wojewódzkim zorganizował konferencję „*Stop niedożywieniu dzieci*”. Głównym celem konferencji było omówienie problemu niedożywienia wśród dzieci oraz wymiana doświadczeń radzenia sobie z tym zjawiskiem. W konferencji wzięli udział przedstawiciele uczelni, instytutów naukowych, ośrodków pomocy społecznej, placówek szkolno-wychowawczych, organizacji społecznych oraz lokalnych samorządów z całego województwa – łącznie 218 osób.

Podczas konferencji poruszano między innymi tematykę działań podejmowanych w ramach Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Dyskutowano również o skali problemu niedożywienia oraz możliwościach jego niwelowania. W roku 2009 na realizację rządowego programu wojewoda przeznaczył 51,5 mln zł. W I półroczu br. programem objęto 94 tys. dzieci.

Konferencja przyczyniła się do nagłośnienia problemu niedożywienia, w szczególności dzieci, prawidłowego odżywiania, kształtowania prawidłowych postaw społecznych oraz nie marnowania żywności.

Warte podkreślenia jest również to, iż od 2002 roku Pan Marek Borowski, obok funkcji Prezesa Banku Żywności w Olsztynie, pełni również funkcję Prezesa Federacji Polskich Banków Żywności, przyczyniając się m.in. do promocji Banku Żywności w Olsztynie na terenie całej Polski. Federacja zrzesza 27 Banków Żywności na terenie całego kraju. Dodatkowo współpracuje z 5 Bankami Żywności, które kandydują do wejścia w członkostwo Federacji.

Banki Żywności udzielają pomocy ponad 3.051 organizacjom i instytucjom społecznym, wspierając stałą pomocą około 1,4 miliona osób.

Badanie ankietowe ośrodków pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie realizacji zadań związanych z organizacją pomocy żywnościowej dla mieszkańców regionu Warmii i Mazur przez ośrodki pomocy społecznej w latach 2007-2009.

W celu zdiagnozowania efektów realizacji Projektu „Pomoc żywnościowa dla najbardziej potrzebujących mieszkańców regionu Warmii i Mazur” w edycji 2007-2009, Bank Żywności w Olsztynie, wspólnie z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w listopadzie 2009r. opracował ankietę, która została rozesłana za pośrednictwem ROPS, do wszystkich - 116 ośrodków pomocy społecznej na terenie województwa. Badanie przeprowadzono w okresie listopad - grudzień 2009 roku.

79 ośrodków pomocy społecznej odesłało wypełnione ankiety do Banku Żywności w Olsztynie, co stanowi 68% wszystkich ops-ów działających na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego (37 ośrodków pomocy społecznej nie wzięło udziału w badaniu).

Respondentom zadano łącznie 18 pytań zamkniętych dotyczących m.in.:

- 1) organizacji oraz sposobów dystrybucji pomocy żywnościowej w gminie;
- 2) współpracy podmiotów i instytucji z obszaru gminy w zakresie organizacji dożywiania;
- 3) źródeł pozyskiwania żywności celem jej dystrybucji na obszarze gminy;
- 4) ilości osób i rodzin korzystających z dożywiania w gminie;
- 5) potrzeby organizacji spotkań, lokalnych szkoleń w zakresie zasad prawidłowego odżywiania skierowanych do osób przygotowujących posiłki, rodziców;
- 6) potrzeby kontynuacji w latach następnych programów z obszaru dożywiania osób i rodzin potrzebujących.

Analiza 79 odesłanych ankiet pozwoliła stwierdzić, iż:

- w 78 gminach realizowana jest pomoc żywnościowa (tylko 1 gmina odpowiedziała negatywnie);
- wśród 78 gmin (1 gmina nie udzieliła odpowiedzi) prace związane z pomocą żywnościową wykonują: organizacje pozarządowe (42), ośrodki pomocy społecznej (25), parafie i organizacje kościelne (11);
- wszystkie 79 ops-y współpracują ze szkołami lub świetlicami dla dzieci w organizacji działań na rzecz przeciwdziałaniu zjawiska niedożywienia dzieci w szkołach;
- wśród 79 gmin tylko w 20 gminach w różnorodne działania związane z procesem dożywiania osób potrzebujących zaangażowani są przedstawiciele biznesu. Najczęściej podejmowaną przez nich formą aktywności w powyższym zakresie jest przekazywanie darowizn, pomoc rzeczowa dla szkół, opłacanie posiłków w szkołach;
- w 11 gminach w latach 2007-2009 powstały nowe organizacje zajmujące się m.in. pomocą żywnościową;
- 48 ośrodków pomocy społecznej jest w stanie wskazać w gminie partnera do realizacji projektu pomocy żywnościowej, 8 nie widzi szansy pozyskania lokalnego partnera;
- organizacją i przeprowadzaniem zbiórek żywności na terenie gminy zajmują się przede wszystkim organizacje pozarządowe, w tym kościelne (39) oraz ośrodki pomocy społecznej (21). W 24% badanych gmin zbiórki żywności nie są organizowane;
- 73% respondentów (58 ops) potwierdziło, iż organizowanie zbiórek żywności w terminach przedświątecznych jest zasadne i celowe-przynosi najlepsze efekty;
- najbardziej potrzebne produkty to według badanych: mąka, cukier, olej, sery, mleko (czyli dostępne w ramach programu PEAD) oraz konserwy mięsne, ryż, kasze i makaron;

- prawie wszystkie 79 ops widzą potrzebę organizacji spotkań i szkoleń poświęconych prawidłowemu odżywianiu, kształceniu rodziców i osób sporządzających posiłki;
- zbadano liczbę osób i rodzin objętych pomocą żywnościową w ramach wszystkich realizowanych programów na obszarze gminy w latach 2007-2009:

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób
2007	33.208	122.892
2008	31.809	108.897
I-VI 2009	29.600	97.336

Dane wskazują na wzrost liczby osób i rodzin objętych dożywianiem w roku 2009.

Europejski Program Pomocy Żywnościowej -PEAD

- w 74 gminach realizowany jest program PEAD, z czego zdecydowana większość gmin (60) otrzymuje żywność z Banku Żywności w Olsztynie i Banku Żywności w Elblągu, pozostałe gminy otrzymują żywność z PKPS (11), Caritas (2) oraz PCK (1);
- w 50 gminach w obsługę programu PEAD zaangażowani są pracownicy ośrodków pomocy społecznej, w pozostałych 29 gminach są to: wolontariusze (2 gminy), pracownicy organizacji pozarządowych (12 gmin), uczestnik KIS bądź inna osoba (po 1 gminie), inna organizacja (6 gmin), 7 gmin nie udzieliło odpowiedzi;
- tylko 27 ośrodków pomocy społecznej widzi potrzebę zatrudnienia osoby obsługującej program PEAD;
- w 70 ośrodkach pomocy społecznej wypracowano kryteria udzielania pomocy żywnościowej osobom potrzebującym opierające się głównie na ustawie o pomocy społecznej, w 3 ops-ach żywność przekazywana była rodzinom wielodzietnym, niepełnosprawnym, osobom starszym;
- 63 ops-y korzystają z innych niż PEAD programów w ramach dożywiania, tj: Program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (57 gmin), Program „Podziel się Posiłkiem” (1), zbiórki żywności.

Przeprowadzone badanie w oparciu o analizę 79 otrzymanych ankiet wskazały potrzebę rozwoju działań na rzecz pozyskiwania dodatkowych środków w formie żywności dla rodzin wymagających wsparcia z zewnątrz.

Na podstawie badań stwierdzono, że na terenie 79 gmin niezbędne jest wypracowanie sprawnego systemu organizacyjnego przekazywania żywności oraz pozyskiwanie kolejnych partnerów na rzecz rozwiązania jednego z najpoważniejszych problemów jakim jest niedożywienie ludności.

Podsumowanie

Głównym celem projektu było zapewnienie cyklicznego zasilania w bezpłatną żywność jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pozarządowych organizacji charytatywnych sprawujących opiekę nad osobami najbardziej potrzebującymi, w szczególności: nad dziećmi i młodzieżą z rodzin patologicznych, nad seniorami, osobami niepełnosprawnymi, osobami bezdomnymi oraz rodzinami wielodzietnymi.

Ponadto Bank Żywności w Olsztynie korzystając z dotacji udzielonych z budżetu Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sposób rzetelny i solidny realizował zadania z zakresu pomocy żywnościowej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

W latach 2007-2009 Bank Żywności otrzymał z budżetu Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego łącznie **30 tys. zł**, na dofinansowanie realizacji zadania „Dostarczanie pomocy żywnościowej na rzecz organizacji zajmujących się rodzinami w trudnej sytuacji materialnej”

W ramach tego zadania dodatkowo Bank Żywności w Olsztynie pozyskał w latach 2007 – 2009 ze środków:

- Urzędu Miasta Olsztyn: 106.020 zł oraz 65.895 zł na działania związane z przeciwdziałaniem niedożywienia dzieci;
- Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – 309.000 zł i 132.000 zł na projekt „Stop niedożywieniu dzieci”;
- Starostwa Powiatu Olsztyńskiego – 134.000 zł

Ponadto Bank Żywności w Olsztynie w latach 2007 – 2008 otrzymał ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich wsparcie finansowe w kwocie 246.930 zł. Środki te były wykorzystane na różne działania dotyczące zmniejszenia skali niedożywienia w naszym województwie, programy i działania edukacyjne.

Bank Żywności w Olsztynie w latach 2007-2009 przekazał potrzebującym mieszkańcom naszego województwa łącznie **12.540 ton żywności** o wartości ok. **29 milionów złotych**. Pomocą objęto łącznie **382 tys. osób**:

- **2007- ok. 136 tys. osób;**
- **2008- ok. 118 tys. osób;**
- **2009- ok. 128 tys. osób.**

Podczas przeprowadzonych zbiórek podjęto współpracę z wieloma organizacjami pozarządowymi i jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej. W 2007 roku Bank Żywności w Olsztynie współpracował z 210 podmiotami, natomiast w 2008 i w 2009 roku do współpracy pozyskał kolejne podmioty - łącznie było ich ponad 300.

W ramach projektu uruchomione zostały procesy pobudzające aktywność lokalnych organizacji do działań samopomocowych, wykorzystano nowe możliwości szerszego zaspokajania potrzeb najuboższych mieszkańców województwa. Dzięki realizacji projektu ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, organizacje partnerskie mogły szybko reagować na potrzeby społeczne

Wzmocnienie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej dodatkowymi inicjatywami pozwoliło w szerszym zakresie na systematyczne wsparcie najuboższych osób i rodzin w środowiskach lokalnych. Realizacja projektu przyczyniła się do zwiększenia liczby organizacji pozarządowych współpracujących z samorządami lokalnymi w realizacji polityki społecznej. Dzięki tym działaniom wzrosła również liczba wolontariuszy uczestniczących w zbiorach żywności co jest szczególnie istotne w aktywizacji i uwrażliwianiu młodego pokolenia.

Realizacja Programu przez Samorząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego i Bank Żywności w Olsztynie przyczyniła się do zwrócenia uwagi społeczeństwa na problem niedożywienia na terenie województwa, jak również do zmniejszenia jego obszarów. Ważnym elementem programu była funkcja edukacyjna, polegająca na uwrażliwianiu społeczeństwa na problem marnowania żywności i przeciwdziałaniu temu zjawisku.

Doświadczenie Banku Żywności w Olsztynie nabyte podczas wielu lat dystrybuowania żywności w województwie warmińsko-mazurskim w połączeniu z informacjami przekazywanymi przez partnerów nt. potrzeb żywnościowych najuboższych

mieszkańców naszego regionu, stały się impulsem do opracowania programu wojewódzkiego o charakterze strategicznym, mającym za cel przeciwdziałanie niedożywieniu dzieci i młodzieży z naszego województwa. Prace związane z opracowaniem programu trwały od roku 2008, natomiast w roku 2010 Bank Żywności w Olsztynie rozpoczął oficjalną realizację Strategii przeciwdziałania niedożywieniu wśród dzieci w województwie warmińsko-mazurskim.

Mimo, iż pomoc żywnościowa dla potrzebujących mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego z roku na rok wzrasta, nadal występuje deficyt i zapotrzebowanie ludności w powyższym zakresie. Wpływ na to ma niewątpliwie utrzymująca się na najwyższym poziomie w kraju stopa bezrobocia notowana w województwie warmińsko-mazurskim. Niski poziom dochodów ludności determinuje więc konieczność niesienia różnorodnej pomocy, w tym pomocy żywnościowej, najuboższym mieszkańcom naszego województwa. Dlatego też nadal niezbędne jest stałe rozwijanie struktur organizacyjnych na poziomie gmin, aby żywność dostarczana z Banku Żywności w Olsztynie mogła być szybko i celowo przekazywana tym, którzy jej najbardziej potrzebują.